

UŁAN POZNAŃSKI PIĘTNASTAK dla Dzieci

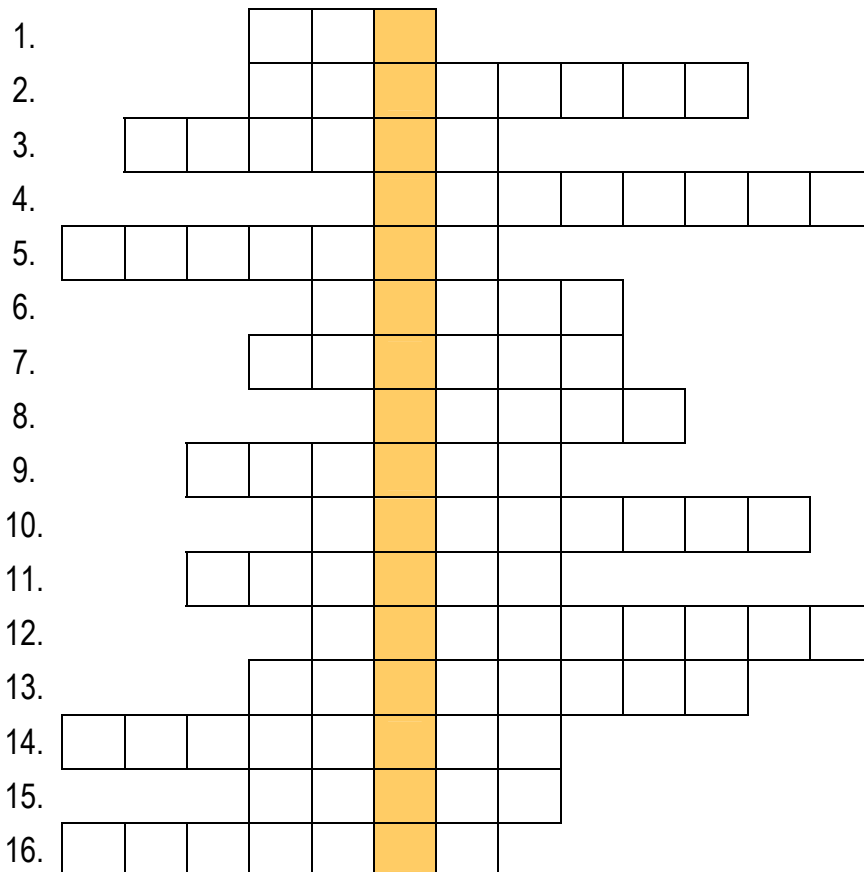
Nr 1 (19) styczeń 2019 r.

KRZYŻÓWKA GEOGRAFICZNO-BIOGRAFICZNA DLA CAŁEJ RODZINY

Roman Dmowski (1864-1939)

Rozwiązaniem jest nazwa głównego układu pokojowego kończącego I wojnę światową, który ogłosił odrodzenie polskiego państwa z dostępem do morza. Uczestnikiem konferencji pokojowej był Wielki Polak, **Roman Dmowski**. Jako autor książek, ukształtował umysły i sposób myślenia setek tysięcy Polaków. Choć przewyższał intelektem polityków swojego czasu, pozostawał człowiekiem skromnym...

1. Nazwa organizacji patriotycznej, do której należał od 1888 roku
2. Miejsce nauki w III Gimnazjum i studiów w Cesarskim Uniwersytecie
3. Miejsce zamieszkania od sierpnia 1920 roku
4. Miejsce urodzenia koło Warszawy dnia 9 sierpnia 1864 roku
5. Imię ojca
6. Miasto studiów zagranicznych w latach 1891-1892
7. Miejsce zsyłki w 1893 roku, z której uciekł w 1895 roku
8. Nazwisko premiera, w którego rządzie w 1923 roku pełnił funkcję ministra spraw zagranicznych
9. Imię matki
10. Miejscowość koło Łomży, w której zmarł dnia 2 stycznia 1939 roku; w pogrzebie w Warszawie uczestniczyło 100 tys. osób
11. Miejsce, gdzie wraz z I. J. Paderewskim 28 czerwca 1919 roku podpisał traktat przywracający Polskę na mapę Europy
12. Miejsce otrzymania za cykl wykładów doktoratu honoris causa dnia 11 sierpnia 1916 roku
13. Wieś pod Poznaniem, w której w 1922 roku nabył niewielką własność ziemską
14. Nazwisko panieńskie matki
15. Miasto stołeczne w Azji, w którym w maju 1904 roku przedstawił tamtejszemu rządowi program wskrzeszenia Polski
16. Nazwisko sekretarza osobistego (od 1929 roku) zamordowanego w 1933 roku.

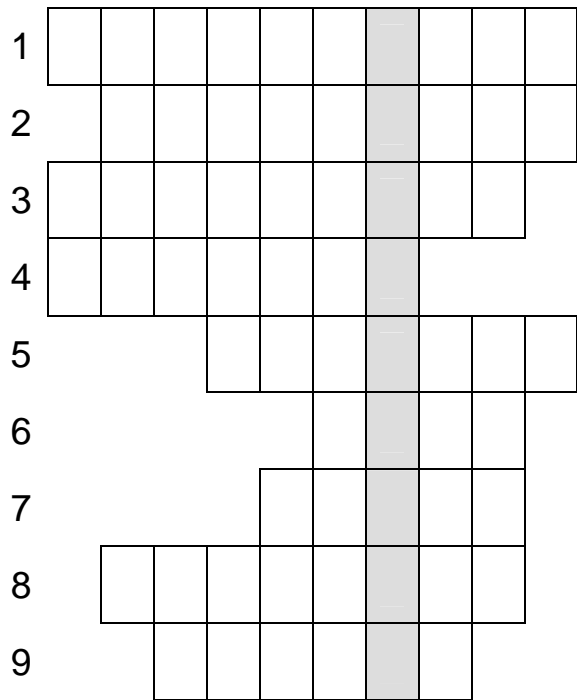
* Winieta: <https://www.wykop.pl/link/2851139/roman-dmowski-czlowiek-ktory-przygotowal-narod-na-niepodleglosc/>

KRZYŻÓWKA- OPORZĄDZENIE ŻOŁNIERZA

Rozwiązaniem krzyżówki jest nazwa całości uzbrojenia i wyposażenia żołnierza.

mal. Jarosław Wróbel

1. wszelkie środki walki umożliwiające zadanie przeciwnikowi strat w ludziach i sprzęcie
2. sznur przy czapce lub kaszkiecie z płaską, ozdobną plecionką z chwastem
3. rodzaj nakrycia głowy z kwadratowym denkiem, charakterystyczna polska czapka narodowa i wojskowa
4. metalowe kabłąki zakończone tzw. szenklami, przypinane do butów
5. paski sukna lub jedwabiu kolorowego naszywane po bokach zewnętrznego szwu spodni, głównie mundurowych
6. najważniejszy element wierzchniego okrycia - zawsze i niezależnie od pogody; chronią stopy przed chłodem i urazami
7. lekka broń drzewcowa formacji kawaleryjskich: ułanów, szwoleżerów, lansjerów
8. miejsce na polskim mundurze wojskowym, gdzie umieszczona jest kolorowa oznaka rozpoznawcza - patka
9. stanowiąca część umundurowania kurtka z wełny lub sukna używana w jednostkach jazdy.

Rozwiązanie krzyżówki: .....

REBUS

Rozwiązaniem rebusu jest nazwa skóry garbowanej, barwionej, intensywnie zdobionej we wzory tłoczeniami, złoceniami lub srebrzeniami oraz malowidłami.

~~czak~~ +

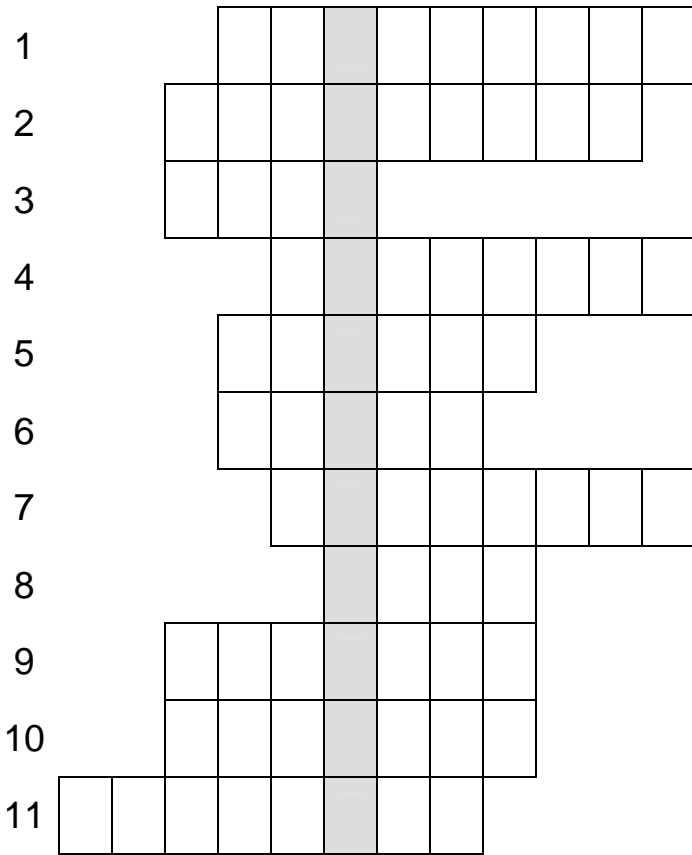

w=b

Hasło: .....

KRZYŻÓWKA - KSIĘSTWO WARSZAWSKIE

Rozwiązaniem krzyżówki jest nazwisko Ministra wojny i Naczelnego Wodza, który pełnił te funkcje przez cały okres istnienia Księstwa Warszawskiego (1807-1815).

mal. Ryszard Morawski

1. stanowisko kapelana
2. żołnierz lekkiej kawalerii, lekkokonnny
3. żołnierz jazdy lekkiej uzbrojonej w lance, szable oraz broń palną
4. żołnierz ciężkiej jazdy w zbroi z metalowych płyt, tzw. kirys
5. strzelec konny, zwłaszcza w armii francuskiej
6. główny organ dowodzenia
7. żołnierz wyborowy wyszkolony do walki w tyralierze
8. osoba dowodząca
9. żołnierz lekkiej kawalerii uzbrojonej w lance
10. pułk lekkiej kawalerii o charakterze narodowym
11. w okresie napoleońskim piechur uzbrojony w karabin skałkowy.

Rozwiązanie krzyżówki ze str. 1: 1/ Zet, 2/ Warszawa, 3/ Poznań, 4/ Kamionek, 5/ Walenty, 6/ Paryż, 7/ Mitawa, 8 Witos, 9/ Józefa, 10/ Drozdowo, 11/ Wersal, 12/ Cambridge, 13/ Chłudowo, 14/ Lenarska, 15/ Tokio, 16/ Chudzik

REBUS

Rozwiązaniem rebusu jest broń obuchowa, udoskonalona forma maczugi. W Polsce znak urzędu hetmana (XVI-XVIII w.), później marszałka (XX w.).

Hasło: .....

Wybuch Powstania Wielkopolskiego

„Zdobyte samochody ciężarowe niemieckie”

mal. Leon Wróblewski (ur. 1893, zm. 1975)
olej na płótnie, 1929 r.
wł. MWP w Warszawie

Powstanie Wielkopolskie to powstanie polskich mieszkańców Prowincji Poznańskiej przeciwko Rzeszy Niemieckiej, toczące się na przełomie lat 1918–1919. Polacy domagali się powrotu ziem zaboru pruskiego do Rzeczypospolitej, umacniającej swoją niepodległość.

Powstanie Wielkopolskie wybuchło 27 grudnia 1918 w Poznaniu, w czasie wizyty powracającego do Polski Ignacego Jana Paderewskiego, który w drodze do Warszawy przybył 26 grudnia do Poznania, owacyjnie witany. Tego samego dnia Paderewski wygłosił przemówienie do swoich rodaków licznie zgromadzonych przed hotelem Bazar. Nazajutrz 27 grudnia swoją paradę wojskową na Świętym Marcinie urządzili Niemcy – zrywano polskie i koalicyjne flagi, napadano na polskie instytucje – doszło do zamieszek, w wyniku których wywiązała się walka, podjęta następnie przez oddziały kierowane przez Polską Organizację Wojskową Zaboru Pruskiego.

Powstańcy w krótkim czasie opanowali całą Prowincję Poznańską z wyjątkiem jej północnych i południowo-wschodnich obrzeży. Powstanie zakończyło się 16 lutego 1919 roku rozejmem w Trewirze, który rozszerzał na front powstańczy zasady rozejmu w Compiègne z 11 listopada 1918 kończącego I wojnę światową. Było to jedno z czterech, obok powstania wielkopolskiego 1806 roku, powstania sejneńskiego w 1919 roku i II powstania śląskiego w 1920 roku, zwycięskich powstań w dziejach Polski. Pierwsze z polskich powstań z tamtego okresu, które umożliwiło realizację wszystkich założonych celów.

Poza stolicą Wielkopolski, najwięcej Polaków zamieszkiwało środkowe i wschodnie tereny tej prowincji. W Środzie Polacy przejęli kontrolę nad miastem już 11 listopada, wykluczając Niemców z udziału w radach żołnierskich i robotniczych. Podobnie było w Śremie. W tym mieście 31 grudnia garnizon niemiecki sam poddał się powstańcom, przekazując im koszary oraz broń. Tymczasem na zachodzie sytuacja była trudniejsza – zamieszkiwało tam więcej Niemców. Stopniowo uformowała się linia frontu Lubasz – Miały – Kwilcz – Lwówek. 30 grudnia 1918 opanowano Wągrowiec i Gołańcz. 31 grudnia powstańcy przejęli kontrolę nad Kcynią, Kościanem i Obornikami. Tego samego dnia do Kalisza przyjechał oficer łącznikowy z Warszawy, który przywiózł ze sobą rozkaz uderzenia na Ostrów. Miasto zostało zajęte bez walki. 1 stycznia Paderewski opuścił Poznań, owacyjnie witany w wyzwolonym Ostrowie, przez który przejeżdżał w drodze do Warszawy. W tym samym czasie powstańcy opanowali Jarocin, Krotoszyn (dokonano tego z pomocą pociągu pancernego „Poznańczyk”), Mogilno i Nakło. Zdobyte tej ostatniej miejscowości miało spore znaczenie, ponieważ dzięki temu Polacy byli w stanie kontrolować część linii kolejowej przebiegającej na trasie Berlin – Piła – Bydgoszcz – Toruń – Królewiec. 2 stycznia Polacy zajęli Gostyń. Tego samego dnia uderzyli też na Nowy Tomyśl, który był zamieszkały w większości przez Niemców (ludność polska stanowiła tam tylko ok. 10% mieszkańców). Miejscowość została zdobyta i obsadzona przez powstańców o 3 nad ranem. Rozpoczęto przygotowania do ataku na Wolsztyn i Zbąszyń. 3 stycznia, w obawie o powstanie anarchii w Wielkopolsce, podjęto decyzję o przejęciu władzy, jednak pozostała ona tajna. Nazajutrz wydano dekret o powołaniu Wojciecha Trąmpczyńskiego na urząd Naczelnego Prezesa Prowincji Poznańskiej i Prezesa Rejencji w Poznaniu. Władze niemieckie wezwały do bojkotu nowo mianowanego urzędnika, który zażądał jednak, aby pruscy urzędnicy pozostali na swoich stanowiskach. W nocy z 4 na 5 stycznia powstańcy zaatakowali oddziały niemieckie znajdujące się w Zbąszyniu. Początkowo udało się zająć miasto, jednak później napór Niemców zmusił Polaków do wycofania się. Do 5 stycznia powstańcy zajęli między innymi: Czarnków, Jutrosin, Kruszwicę, Miejską Górkę, Rawicz, Strzelno i Wolsztyn. Tego dnia rozpoczęły się też walki o Mroczę. Do Sierakowa przybył silny oddział wojska niemieckiego, który uprowadził ze stadniny ponad 100 rasowych koni (miały dużą wartość jako zwierzęta pociągowe). Mieszkańcy wezwali na pomoc powstańców z Szamotuł i Pniew. Miasto zostało wyzwolone przez polskie oddziały, które ruszyły na zachód i wkrótce dotarły do linii Zatom Stary – Ławica – Prusim.

Poznań nie mógł czuć się jednak bezpiecznie, dopóki silny oddział niemiecki stacjonował na terenie lotniska Ławica. Istniało niebezpieczeństwo, iż lotnicy zdecydują się zbombardować stolicę Wielkopolski. 6 stycznia Polacy zajęli lotnisko. Zdobyto je wraz ze stacjonującymi tam samolotami, które następnie zostały wykorzystane do organizowania lotnictwa powstańczego.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Powstanie_wielkopolskie

Rozwiązanie krzyżówki ze str. 2: 1/ uzbrojenie, 2/ etyszkiet, 3/ rogatywka, 4/ ostrogi, 5/ lampasy, 6/ buty, 7/ lanca, 8/ kołnierz, 9/ ułanka.

Rozwiązanie krzyżówki ze str. 3: 1/ kapelanat, 2/ szwoleżer, 3/ ułan, 4/ kirasjer, 5/ szaser, 6/ sztab, 7/ wołyżer, 8/ wódz, 9/ lansjer, 10/ krakusi, 11/ fizylier.